

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59410-03-18

תיק חיצוני: 14.3.18

בפני יו"ר הועדה כב' השופט אפרים צ'זיק
חבר הועדה – דר' אלכס קורת
חבר הועדה – פרופ' ולטר מרקביץ

מערער פלוני (ע.ח.)
ע"י ב"כ עוה"ד פסקל

נגד

משיב קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום
ע"י ב"כ עוה"ד בן-אברהם - בוגוד

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

1. העניין שבפנינו ערעור על החלטת המשיב מיום 28.2.2019.

2. על פי החלטת המשיב,

"הריני להודיעך כי החלטתי לראות בחוות הדעת של ד"ר א. גרינברג שהגשת למשרדנו מתאריך 26.1.2017 משום "ראיה חדשה". בבדיקה עניינית ולאור חוות הדעת הרפואית מתאריך 11.2.2018 אין מקום לשנות את החלטתנו הקודמת לפיה ליקוי השמיעה והטנטון החמירו חלקית בתקופת ועקב שירותך במשטרה בשיעור של מחצית מהנכות ע"ח השירות".

3. ערעורו של המערער מופנה כלפי שיעור ההכרה, קרי, לטענתו ראוי להיקבע שישנו קשר סיבתי מלא מסוג גרימה בין שירותו המשטרתי לנכותו.

רקע עובדתי.

4. המערער מוכר כנכה על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) תשי"ט 1959, כאשר 50% מנכותו בתחום השמיעה (טנטון קבוע וליקוי שמיעה) מיוחסת לשירותו המשטרתי.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59410-03-18

תיק חיצוני: 14.3.18

- 1 5. המערער שירת כלוחם במג"ב מאז שנת 1986, ובמסגרת שירותו נחשף לרעשים מתמשכים,
2 ובהתאם, לדבריו, נגרמה לו פגיעה בשמיעה. יחד עם זאת, כאשר פנה והגיש תביעה להכרה
3 בזכותו כנכה, נקבע ע"י ד"ר בן טובים בחוות דעתו מיום 28.12.2014, כי מחצית מהנכות יש
4 לייחס "עקב גורמי סיכון ותחלואה אנדוגניים וקונסטיטוציוניים".
5
- 6 המערער מיאן להשלים עם קביעת המומחה, והגיש למשיב ראייה חדשה, חוות דעת ערוכה
7 בידי ד"ר א. גרינברג מיום 26.11.2017, אולם ד"ר בן טובים סבור היה כי אין מקום לשנות
8 מהמלצתו, גם לאחר עיון בחוות דעתו של ד"ר גרינברג, כמפורט בחוות דעתו השנייה, מיום
9 11.2.2018.
10
- 11 7. על המחלוקת שבין פרשנותם של המומחים, נסב ערעור זה.
12
- 13 **חוות הדעת הרפואיות.**
14
- 15 8. קביעתו העקרונית של ד"ר בן טובים הייתה כאמור, כי מחצית מהנכות יש לייחס גורמי סיכון
16 ותחלואה אנדוגניים וקונסטיטוציוניים. האמירה הנ"ל הינה כללית, וללא הפנייה ספציפית,
17 אלא מניתוח האודיומטריה. מציין ד"ר בן טובים שעקומת שמיעה המתאימה לחשיפה לרעש,
18 הינן עקומות גולשות, בתחום התדרים הגבוהים עם שנך קל בתחום 6000 הרץ, בעוד שבמקרה
19 של המערער, השנך בטווח 6000 הרץ הינו עד כדי כך עמוק, שהדבר מצביע על שילוב של שני
20 רכיבים משולבים – חשיפה לרעש ובנוסף תחלואה אנדוגנית וקונסטיטוציונלית.
21
- 22 9. ד"ר גרינברג חולק על דעתו של ד"ר בן טובים. לדבריו, אמנם אכן ישנה ירידה מודגשת יותר
23 בטווח 6000 הרץ לעומת 4000 הרץ, אך עדיין ישנם מקרים שתמונה כזאת מתאימה לחשיפה
24 לרעש (ומפנה בהקשר זה לספרו של Dobie), ולמעשה כל ירידה בין 3000 ל 6000 הרץ הינה
25 אפשרית כחלק מניתוח הקשר הסיבתי. ד"ר גרינברג מוסיף שלמערער אין עבר תחלואתי
26 רלוונטי אשר ניתן לקשור לירידה בשמיעה, ולכן אינו מבין את ההפחתה בשל מצב אנדוגני.
27
- 28 10. ד"ר בן טובים התייחס לחוות דעתו של ד"ר גרינברג, ולדבריו, הואיל והתדר הרגיש ביותר
29 לרעש הינו תדר 4000 הרץ, הרי שהתמונה המתקבלת בעניינו של המערער היא לא אופיינית
30 לחשיפה לרעש.
31
- 32 11. בשאלות של הקשר הסיבתי, ובמענה לטענת ד"ר גרינברג בדבר היעדר עבר תחלואתי רלוונטי,
33 מציין ד"ר בן טובים, שאחוז לא מבוטל מהמקרים המאובחנים כירידה כליקוי שמיעה הינם

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59410-03-18

תיק חיצוני: 14.3.18

1 אידיופטיים לחלוטין, ללא מקור אתיופתוגני ידוע, ולכן אינו סבור כי ראוי לסטות מהאמירה
2 כי לא ניתן לייחס את מלוא הנכות לחשיפה לרעש.

דיון והכרעה.

3
4
5
6 12. המחלוקת שבין המומחים הרפואיים, מתמקדת בשאלה עיקרית אחת: האם התמונה
7 האודיומטרית המצטיירת לגבי המערער, תואמת חשיפה לרעש, או שמא ישנם גורמים
8 תחלואתיים אחרים אשר ראוי שיילקחו כגורמי סיכון המצדיקים ייחוס קשר סיבתי חלקי.

9
10 13. ד"ר בן טובים לא שלל את קיומו של הקשר הסיבתי, אלא קבע שיש לייחס מחצית לשירות,
11 ומחצית לגורמים תחלואתיים או קונסטיטוציונליים שאינם ידועים ואינם מפורטים בחוות
12 דעתו.

13
14 14. לדעתנו, ככל שמבקש מומחה לייחס חלק מן הנכות למצב תחלואתי מסויים (ואין חולק שישן
15 מחלות מסוימות או חבלות מסוימות אשר יכולות להסב נזק שכזה), עליו להצביע על מקור
16 אנדוגני אפשרי, ולא ניתן להסתפק באמירה שישנה תמונה כללית לא שגרתית ולכן ההסדר
17 הוא אידיופטי לחלוטין, לגבי מחצית מן הנכות. זאת אינה הנמקה מספקת, על אחת כמה
18 וכמה שישנו גורם מוכר אשר אחראי לנזק במרביתו.

19
20 15. ב-רע"א 7056-14 פלוני נ' קצין התגמולים (ניתן ביום 30/11/14) נפסק מפי כבוד השופטת
21 ברק-ארז בהתייחס לחובת ההנמקה, "ככלל יש לשאוף לחובת הנמקה רחבה, שלא רק
22 תבהיר את ההחלטה אלא גם תתרום לשקיפותה ולתחושתנו הטובה של הנוגע בדבר. אולם,
23 לא ניתן גם לקבוע באופן גורף כי בכל מקרה נדרשת התייחסות לכל מסמך ולכל טענה...
24 כמובן חשוב לחזור ולהזכיר, כי הנמקה לעולם אינה יכולה להסתפק באמירות כלליות
25 וסתמיות, וצריכה לחשוף את הטעמים שעמדו ביסוד ההחלטה." אמנם האמירה במקרה
26 דנן מתייחסת לחובת ההנמקה של וועדה רפואית, אולם לגישתנו, גם המומחה הרפואי
27 אמור וצריך לנמק בצורה מספקת יותר מאשר אמירה כללית וסתמית.

28
29 16. ד"ר גרינברג העיד בפני הוועדה ביום 8.7.2019, ועמד על דעתו, כי התדר של 4000 הרץ הינו
30 הרגיש ביותר, אולם לדבריו, התמונה במקרה של המערער, עם ירידה מהותית בתדר 6000
31 הרץ, הינה אפשרית, גם על ידי הספרות, ואף נתן מקרים לדוגמא אשר יכולים להתאים גם
32 עם ירידה פחותה בתדר 4000 הרץ (עמ' 4 לפרוטוקול שורות 10-4).

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59410-03-18

תיק חיצוני: 14.3.18

17. אנו סבורים כי המומחה מטעם המשיב לא נימק דבריו מספיק, ובהתאם בחרנו להעדיף את דעתו של ד"ר גרינברג; ייחוס מצב תחלואתי לא ידוע הינו קלוש בהרבה מייחוס תמונה אודיומטרית לא אופיינית אך אפשרית, כל עוד הספרות המקצועית (אליה הפנה ד"ר גרינברג) אינה שוללת אפשרות זאת.

18. לגבי הנימוק הקונסטיטוציונלי, גם הוא אינו יכול להביא לייחוס חלקי של הקשר הסיבתי; ככל שתנאי שירותו של המערער לא היו שנויים במחלוקת, הרי גם אם הייתה נטייה קונסטיטוציונלית להתפרצות המחלה, הרי אין חולק שגם מומחה המשיב סבור כי 50% מהנכות יש לייחס לשירותו של המערער.

19. יפים לענייננו דבריו של כב' הנשיא (בדימוס), השופט מ. שמגר ב-ע"א 472/89 קצין התגמולים נ' אברהם רוט פ"ד מה(5) 203, בעמ' 214, פסקה 11:

"סיכומם של דברים, הקו המנחה שיש לאמצו לאחר עיון בפסיקתו הענפה של בית-משפט זה בסוגיה שלפנינו, הוא, כי אם לוקה החייל במחלה בעלת אופי קונסטיטוציונאלי - בין אם היא הייתה ידועה ובין אם הייתה חבויה ובלתי ידועה עד לאירוע בו פרצה - הרי פרוץ המחלה עקב אירוע הקשור בשירות יוצר את הקשר הסיבתי המשפטי בין השירות לבין המחלה. העובדה, שהמחלה יכלה להתפרץ או להתלקח גם שלא עקב השירות, איננה שוללת את הקשר הסיבתי. האפשרות התיאורטית האמורה איננה יכולה לשלול קשר סיבתי מקום בו היה אירוע בשירות שהאיץ את פריצתה של המחלה. מה שיוצר את הקשר בין השירות למחלה - דבר שתוצאתו היא הכרה בנכות - הוא שהמחלה פרצה במקרה נתון, בפועל, עקב השירות, והוא אף אם הייתה לחייל נטייה רדומה ללקות במחלה. בנסיבות כאלה החייל זכאי להכרה בנכותו, אפילו אם קיימת מן הבחינה הרפואית האפשרות התיאורטית שהמחלה הייתה פוקדת אותו גם מחוץ לשירות. מקום בו השירות הצבאי גורם לפרוץ המחלה, אין באפשרות התיאורטית של פריצתה גם מחוץ לשירות כדי לשלול זכותו של החייל להכרה בנכותו.

מקום בו פרצה המחלה הקונסטיטוציונלית לראשונה בעת השירות, והתובע הראה קשר סיבתי לשירות, קמה חזקה לטובת התובע, כי המחלה נגרמה במלואה עקב השירות, ולא רק הוחמרו על-ידי. ... גם כאן על התובע להוכיח קיומו של קשר סיבתי לשירות, אולם משהוכיח קיומן של נסיבות מסוימות במהלך השירות, על קצין התגמולים הנטל לסתור קיומו של קשר סיבתי כזה."

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59410-03-18

תיק חיצוני: 14.3.18

20. המערער מפנה בסיכומי טענותיו לפסה"ד בעניין ע"א (י-ם) 2071/11 קופרמן נ' קת"ג,
במסגרתו נקבע שכאשר ישנו שילוב של שני גורמים שאינם ניתנים להפרדה בנקל, ראוי לייחס
את הפגימה במלואה לשירות הצבאי, ולגישתו במקרה דנן, בו מדבר ד"ר בן טובים על שני
גורמים, אחד מוכר וברור, והאחר א-מורפי חסר הפנייה וחסר נימוקים, ראוי להכיר בקשר
סיבתי מלא באותה המידה ממש.

21. גם סיכומיה של המלומדים של ב"כ המשיב, לא הצליחו לשלול את ההצדקה להכרה;
ההתמקדות בסיכומי המשיב נוגעת לשנות הופעת הנזק (כנטען, נזק שכזה, ירידה בשמיעה
כתוצאה מחשיפה לרעש, יופיע ב 5-10 השנים הראשונות לחשיפה בעוד אצל המערער מדובר
בגילוי מאוחר מאוד), אולם לא יכולנו לקבל את האמירה ש"מכיוון שלא ניתן לשלול בוודאות
שהפגימה הושפעה מרעש (גם אם לא נגרמה על ידו) המליץ ד"ר בן טובים להכיר בפגימת
שמיעה כהחמרה בשיעור 50%". הגורם שלא ידוע, ולא ברור, אינו החשיפה לרעש, אלא אותו
רכיב אמורפי בלתי מופרד של רקע תחלואתי שכלל לא הוצבע עליו, ומצב קונסטיטוציונלי
לכאורה, אשר מן הראוי שלא לשלול הכרה מלאה בשל מהותו.

22. ויודגש – אין מדובר במקרה זה בהיפוך נטל הראייה, אלא להיפך: ד"ר בן טובים הוא שהופך
את סדר הדברים, ומעניק את מעמד הבכורה לגורם הלא ברור ולא ידוע, ולדעתנו – ללא
הצדקה.

23. נציין עוד כי ד"ר בן טובים לא העיד בפני הוועדה, שכן המערער ויתר על חקירתו של בן טובים,
ולכן, לגישת המשיב, הסכים המערער לכל דברי ד"ר בן טובים, אולם אנו סבורים כי כאשר
הדברים בולטים עד מאוד ויורדים לשורשו של עניין, כגון – ייחוס מצב תחלואתי שכלל לא
עמדו עליו (ונושא חבלת ראש אשר נשלל בעדות ד"ר גרינברג), לא ניתן לראות בויתור על
החקירה כהסכמה.

סוף דבר

24. בהתאם אנו מורים על קבלת הערעור, וקובעים שיש להכיר בקשר סיבתי מלא בין הפגיעה
בשמיעה לשירותו של המערער.

25. המשיב יישא בהוצאות המערער בסך 7,000 ₪.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59410-03-18

תיק חיצוני: 14.3.18

1
2
3
4
5
6
7
8

26. המזכירות תמציא העתק מפסק הדין לצדדים.

ניתן היום, ט' טבת תש"פ, 06 ינואר 2020, בהעדר הצדדים.

פרופ' ולטר מרקביץ,
חבר הוועדה

דר' אלכס קורת,
חבר הוועדה

אפרים צ'יזיק,
יו"ר הוועדה, שופט

9
10
11
12
13

פסק דין